

RICARD PEREZ CASADO

Francesc Ferrer Pastor

L'última vegada que el vaig veure fou al Paraninf de la Universitat de València, l'Estudi General. On ell no va estudiar mai, però per la qual sentia el mateix respecte, sovint reverencial, que experimenten tots els il·lustrats de debò, tots els qui estimen la cultura com a eina imprescindible per a l'exercici de la llibertat.

Rebia una distinció, ben cert que merescuda, com no podia ser d'una altra manera. I els amics, que en tingué i en tindrà sempre, li refiem homenatge, junts tots en l'àmbit venerable, respectable i sempre actual de la universitat.

Recorde ara, sota l'impacte dissortadament esperat del seu traspàs, i si la memòria no em falla, un fragment del seu parlament de gratitud, en resposta a la *laudatio* professoral d'Antoni Ferrando i anticipant la del rector, entranyable i precís, Pedro Ruiz. Ferrer Pastor, soldat combatent dels vencedors d'una guerra iniqua, sentí el menyspreu dels seus companys d'armes per la llengua que anaven escoltant, a mesura que progressava la seua marxa sobre el país vençut. És a dir, el país de Ferrer Pastor i el nostre. Decidí parar l'oïlla i prendre nota de les paraules que escoltava, mentre durava l'aturada de les forces reaccionàries a les comarques d'enllà del Millars. Expressions que ell mateix ignorava, des de la seua Safor originària, i ignorància que encara sovinteja, ara mateix, a ca nostra. Anotava escrupolosament les cadències i els significats, la immensa riquesa d'una parla, de llengua viva, per a sorpresa, i sovint ira, dels seus caps, ocupants permanents, que desitjaven una terra i una gent que també ignoraven amb el mateix delit que menyspreaven.

Com calia en un home constant, tenaç, discret —me l'imagino discret, per tantes raons, entre els vencedors— i sobretot eficient. Com dirien més tard els poetes, amb la seua labor, conservant cada mot des de la plenitud del seu ús, més menys-tingut, per propis i aliens, que de manera voluntària, com era el cas de la seua feina. Reivindicant, més tard, les variants, els matisos, la diferència tan legítima davant les uniformacions, imposades aleshores, però també entre els

usuaris de la llengua culta, que també n'hi ha.

De vocabulari en vocabulari, de diccionari per a rimar i poetes diversos, a una obra ingent de modèstia, que mai les circumstàncies no aconseguiren d'interrompre. Circumstàncies ben adverses sempre, tot s'ha de dir, des de les personals i físiques, socials i polítiques, malgrat formar part de l'estol de vencedors provisionals, fins a les familiars o econòmiques. Entre l'olor de la fosa del plom de les velles impremtes, amb el soroll entranyable de la lectura del revés que tant ens emocionà, hi havia sempre la nota oportuna, el significat precís del gir lingüístic, arran de terra, de cada poble, de cada classe de gent de cada poble o comarca. El cabal riquíssim de la vida, confosa amb una vida dedicada de manera noble i insistent a preservar-lo, i si calia, augmentar-lo. Ofrena de soldat de la ciutadania, lle-

gat per a un poble il·lustrat, analfabet en la seua llengua, i més sovint encara, menyspreador de la immensa riquesa que tenia al seu abast. Llegat viu que Ferrer Pastor, amb paciència benedictina i sense l'empària que dóna un ordre, qualsevol que siga, organitzà de manera discreta.

No l'oblidaré mai. Des del record llunyà d'uns anys seixanta, amb altres amics a les parades de la plaça Redona de València —ell, en referir-se a la plaça sorprenent del cor de la

ciutat de València no deia mai Rodona— fins al record sobre la cadira de rodes a l'aixopluc de la nostra Universitat i la venerable mirada del vell exiliat Joan Lluís Vives. Exiliats tots dos pel mateix afecte al país i a la intel·ligència? Exiliats tots?

En absolut. Tot un homenatge al coneixement, al raonar, des de la volada del pensament universal al rastreig pacient de la memòria que ens permeten les paraules, una a una. Sense cap altra exigència que el rigor, el que cadascú aprèn i s'imposa. En el cas del meu amic, i més que paísà, desaparegut des de la més estricta de les decències, des de la modèstia.

Quan, per mor de les conviccions i la voluntat lliure de la ciutadania alguns dels seus amics, entre els qui crec trobar-me, arribaren a l'exercici del poder polític democràtic, només ens re-

*“Ferrer Pastor
ens donà la lliçó
contant-nos-la com ell
la començà a aprendre.
I, a més, home del país,
no només treballava,
sinó que sempre aspirà,
i ho aconseguí,
a fer-ho bé”*